

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Advokátní průkazka stačí

K sepsání tohoto článku mě přiměla nedávná profesní zkušenost ve věznici v Rapoticích. Svůj úmysl přijet do věznice na schůzku s odsouzeným klientem jsem věznici dopředu avizoval. Po příjezdu jsem na vrátnici věznice automaticky předložil svůj identifikační průkaz advokáta a občanský průkaz. Bohužel, platnost mého občanského průkazu skončila před týdnem uplynutím doby v něm uvedené (§ 34 odst. 1 písm. a) zákona o občanských průkazech, dále jen „ZOP“). Příslušník vězeňské služby mě vyzval k předložení řidičského průkazu. Ten jsem neměl, jeho platnost mi také skončila a podle § 113 odst. 2 zákona o silničním provozu jsem neplatný řidičský průkaz odevzdal.

Nabídl jsem tzv. evropský průkaz zdravotního pojištění, ale bez úspěchu, nebyl o něj zájem, prý z něj nelze zjistit podobu. V posledním zoufalství jsem ještě nabídl brněnskou šalinkartu, kde je fotografie, jméno, příjmení i datum narození, ale ani to neprošlo. Samotný identifikační průkaz advokáta příslušníkovi vězeňské služby nestačil. Zdvořile, leč velmi stroze mi oznámil, že bez druhého dokladu, které však omezil na řidičský a občanský průkaz, mě do věznice nepustí. Nehrál jsem si na hrdinu, nadržkoval, dokonce jsem se ani nezasmál a jel domů. Celou cestu jsem si však kladl otázku, jestli moje nevpustění do věznice kvůli tomu, že jsem kromě identifikačního průkazu advokáta neměl občanský či řidičský průkaz, bylo v pořádku.

Nezpochybnitelným faktem je, že podle § 13 odst. 1 zákona o vězeňské službě a justiční strážní (dále jen „ZVS“) je příslušník při střežení objektů oprávněn zjišťovat totožnost osob, které vstupují do objektu. Podle § 13a ZVS se prokázáním totožnosti rozumí prokázání jména, popřípadě jmen, příjmení, data narození a v případě potřeby také adresy místa trvalého pobytu, adresy místa pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodného čísla, bylo-li přiděleno, a státní příslušnosti. Rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musí být přiměřené účelu zjišťování totožnosti.

Z takto vymezeného okruhu údajů, které je nutné zjišťovat a prokazovat při tzv. zjištění totožnosti, plynou minimálně dva důležité poznatky.

Prvním je, že ZVS je natolik liberální předpis, že vůbec nepředepisuje, jak a čím je osoba vstupující do objektu věznice svou totožnost povinna prokázat. Je mu úplně jedno, jestli se tak stane předložením nějakého průkazu, listiny či složením přísahy o totožnosti. Proto ZVS ani nestanoví, kolika a kterými doklady se totožnost prokazuje. ZVS pak už vůbec neříká, že totožnost se prokazuje právě občanským nebo řidičským průkazem. Při absenci zákonného zmocnění ke konkretizaci ustanovení § 13a ZVS v podzákoném předpisu[1] lze mít důvodně za to, že totožnost lze prokázat jakkoliv.

Druhý poznatek, který lze dovodit z výměru prokázání totožnosti v ZVS, je ten, že při zjišťování a prokazování totožnosti není vůbec třeba koukat na obličej. Na rozdíl např. od bankovního úředníka provádějícího tzv. identifikaci klienta, v rámci které je povinen mimo jiné ověřit shodu podoby klienta s vyobrazením v průkazu totožnosti[2], nebo na rozdíl od policisty ověřujícího totožnost, který identifikuje občana jako držitele cestovního dokladu podle fotografie a dalších údajů obsažených v cestovním dokladu[3], příslušník vězeňské služby takové ověření shody nebo identifikaci nejenže nemusí, nýbrž dokonce ani nesmí provádět. ZVS mu to nedovoluje.

Je pravdou, že občanský průkaz je podle § 2 ZOP veřejnou listinou, kterou osoba, jíž je občanský průkaz vydán, prokazuje svou totožnost a skutečnosti v ní uvedené. ZOP ale nemá ambici, aby

občanskému průkazu přiznával exkluzivitu při prokazování totožnosti. Prokázat totožnost tak lze bezpochyby i jinou listinou. Jistě i řidičským průkazem. Ten ovšem primárně slouží podle § 103 zákona o silničním provozu k osvědčení řidičského oprávnění držitele a jeho rozsahu. Teprve sekundárně slouží též jako veřejná listina, kterou držitel prokazuje své jméno, příjmení a podobu, jakož i další údaje.

S ohledem na rozsah údajů, které je nutné při zjišťování totožnosti podle ZVS prokázat, však advokát může svou totožnost prokázat předložením jen samotného identifikačního průkazu advokáta. Z hlediska rozsahu údajů vyžadovaných ZVS k prokázání totožnosti je pro účely ZVS naprosto postačující to, co má každý advokát uvedeno ve svém průkazu. V průkazu je podle § 55d odst. 4 zákona o advokacii uvedeno jméno, příjmení a datum narození, tedy přesně ty základní identifikační údaje, jejichž ověření ZVS při zjišťování totožnosti vyžaduje. Navíc, jako bonus, tu je i podoba držitele průkazu. Jsem neochvějně přesvědčen, že prokazování adresy, rodného čísla či státní příslušnosti advokáta u běžné, dopředu ohlášené návštěvy odsouzeného není potřebné, už jen kvůli zákonnému požadavku na přiměřenost.[\[4\]](#). Připomínám v této souvislosti, že i identifikační průkaz advokáta je podle § 55d odst. 3 zákona o advokacii veřejnou listinou, u které se presumuje správnost i pravdivost údajů v ní uvedených.

Identifikační průkaz advokáta má sice jiný účel než prokazování totožnosti advokáta. Účelem identifikačního průkazu advokáta je podle § 5d odst. 2 zákona o advokacii prokázání oprávnění k poskytování právních služeb. To však přece nevyklučuje jeho užití pro účel zjištění totožnosti, bez ohledu na to, že takový účel průkazu zákon o advokacii výslovně nezmiňuje.

Dovedu si představit mimořádně formalistickou námitku, že identifikační průkaz advokáta nelze k prokázání totožnosti použít právě proto, že zákon o advokacii jeho použití k tomuto účelu nepředpokládá, že podle Ústavy lze státní moc uplatnit jen způsobem, který stanoví zákon, a že když zákon o advokacii (či jiný zákon) způsob prokázání totožnosti advokátním průkazem neumožňuje, nelze ho pak ani přijmout. Na tuto námitku lze odpovědět stejnou ústavní ráží tak, že každý může činit, co není zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Předložení identifikačního průkazu advokáta k ověření totožnosti nikde zakázáno není. ZVS ani jiný zákon neukládá advokátovi povinnost, aby k ověření své totožnosti předkládal občanský či řidičský průkaz. K podobně sofistickému výkladu čl. 2 odst. 3 Ústavy se Ústavní soud vyjádřil již dávno: *Orgán veřejné moci proto vykonává určitou pravomoc a kompetenci ultra vires nejen tehdy, jedná-li mimo formálně zákonem stanovený rámec pravomocí a kompetencí, ale materiálně též tehdy, pokud svým jednáním nesleduje určitý předvídatelný a racionálně zdůvodnitelný účel, pro který mu byla určitá pravomoc a kompetence svěřena, resp. tehdy, narušuje-li svým, byť o zákon se opírajícím postupem, základní práva dotčených osob více, než je nezbytně nutné k tomu, aby byl ještě dosažen zákonem stanovený účel*[\[5\]](#). Nesmyslnost takové námitky pak lze ilustrovat na praxi justiční stráže v budovách soudu. I justiční stráž postupuje podle ZVS. I příslušníkům justiční stráže ukazují advokáti při vstupu do soudní budovy své identifikační průkazy. I zde tak však činí z úplně jiného důvodu, než ke kterému je průkaz vydán. Advokáti své průkazy justiční strážní nepředkládají proto, aby ji prokázali své oprávnění k poskytování právních služeb, nýbrž proto, že se chtějí vyhnout zdlouhavé proceduře vstupní prohlídky.

Mimochodem, ani v řidičském průkazu (nebo třeba ani v cestovním pase) není uvedena adresa místa trvalého pobytu jeho držitele. Kdyby chtěl příslušník vězeňské služby tuto adresu opravdu v rámci ověřování totožnosti zjišťovat, řidičský průkaz (ani cestovní pas) by kvůli této absenci rovněž neměl vyhovovat.

Předložení identifikačního průkazu advokáta proto mohlo a mělo příslušníkovi vězeňské služby k ověření totožnosti stačit. A pokud přesto, že k tomu neměl zákonný důvod, trval na předložení nějakého dalšího dokladu, snad aby ověřil ověřené, měla mu stačit nabízená soukromá listina

v podobě šalinkarty či evropského průkazu zdravotního pojištění. Uzavírám, že během mé rapotické příhody vězeňská služba nepostupovala v souladu se ZVS, měla mi vstup do objektu a jednání s klientem umožnit, protože jsem svou totožnost dostatečně prokázal identifikačním průkazem advokáta. A kdybych se nebál, že bych mohl taky rychle skončit na druhé straně vězeňské zdi, mohl jsem držkovat. Nebo se aspoň zasmát.

JUDr. Michael Mann,
advokát

[1] Jako např. v § 8 ZVS, kde je výslovné zmocnění Ministerstva spravedlnosti, aby vyhláškou stanovilo podrobnosti o prokazování příslušnosti k Vězeňské službě.

[2] viz § 8 odst. 2 zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

[3] viz § 3 odst. 3 zákona o cestovních dokladech

[4] K legitimitě a přiměřenosti zjišťování totožnosti osob podle ZVS se zdařile a přiléhavě vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém publikovaném rozsudku ze dne 18.12.2013, č. j. 6 Aps 7/2013-81, viz zejména bod 20, dostupné >>> [zde](#).

[5] Nález z 18.2.2010, spis. zn. I. ÚS 1849/08

Další články:

- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)